

แบบรายงานการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566

ประเด็นที่ 3 สุขภาพกลุ่มวัย

หัวข้อ การยกระดับบริการผู้สูงอายุ

จังหวัดสระแก้ว วันที่ 11 - 13 กรกฎาคม 2566 เขตสุขภาพที่ 6 รอบที่ 2/2566

1.หน่วยงานที่รับผิดชอบ (กรม/กอง/ศูนย์วิชาการ)

หน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก: กรมอนามัย กรมการแพทย์

หน่วยงานผู้รับผิดชอบร่วม: กรมสุขภาพจิต

2. วิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่

จังหวัดสระแก้วมีผู้สูงอายุ ร้อยละ 16.81 (ผู้สูงอายุ 94,615 คน จากประชากรทั้งหมด 562,816 คน) ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุตอนต้น ร้อยละ 57.57 สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุน้อยกว่าระดับเขตและประเทศ ร้อยละ 17.03 และร้อยละ 19.21 ตามลำดับ อำเภอที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดคือ อำเภอวังสมบูรณ์ ร้อยละ 18.12 รองลงมาคือ อำเภอเมืองสระแก้ว ร้อยละ 17.64 และอำเภอวัฒนานคร ร้อยละ 17.35 การคัดกรองประเมินความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน (Barthel Activities of Daily Living : ADL) ปีงบประมาณ 2566 คัดกรอง ร้อยละ 91.24 (ผู้สูงอายุที่คัดกรอง ADL 75,256 คน จากทั้งหมด 82,479 คน) พบผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ดี (กลุ่มติดสังคม) ร้อยละ 95.97 ช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง (กลุ่มติดบ้าน) ร้อยละ 3.39 และช่วยเหลือตัวเองได้น้อยหรือไม่ได้เลย (กลุ่มติดเตียง) ร้อยละ 0.64 มีชมรมผู้สูงอายุผ่านเกณฑ์ด้านสุขภาพจำนวน 63 ชมรม ครอบคลุม 53 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 89.93 ของตำบลทั้งหมด (59 ตำบล) และมีชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ 71 คณะเพิ่มขึ้นไป เป้าหมาย 5 ชมรม/จังหวัด จำนวน 34 แห่ง

การคัดกรองผู้สูงอายุ 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการมองเห็น คัดกรองได้ร้อยละ 92.75 พบความผิดปกติ ร้อยละ 7.32 ด้านการกลืนปัสสาวะ คัดกรองได้ร้อยละ 90.4 พบความผิดปกติ ร้อยละ 1.13 ด้านการได้ยิน คัดกรองได้ร้อยละ 78.8 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.36 ด้านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน คัดกรองได้ร้อยละ 93.59 พบความผิดปกติ ร้อยละ 3.98 ด้านความคิดความจำ คัดกรองได้ร้อยละ 75.16 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.59 ภาวะซึมเศร้า (2Q) คัดกรองได้ร้อยละ 93.67 พบความผิดปกติ ร้อยละ 0.15 ด้านการเคลื่อนไหว คัดกรองได้ร้อยละ 92.67 พบความผิดปกติร้อยละ 1.89 ด้านสุขภาพช่องปาก คัดกรองได้ร้อยละ 92.67 พบความผิดปกติ ร้อยละ 1.14 ภาวะขาดสารอาหารคัดกรองได้ร้อยละ 88.2 พบความเสี่ยง ร้อยละ 0.75

การจัดทำแผนการดูแลส่งเสริมสุขภาพ Wellness Plan โดยการประเมินปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ 6 องค์ประกอบของผู้สูงอายุที่มี ADL ตั้งแต่ 12 คะแนนขึ้นไป เป้าหมายการจัดทำแผนร้อยละ 50 ของผู้สูงอายุที่มีปัจจัยเสี่ยงตั้งแต่ 1 ประเด็นขึ้นไป เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้น ซึ่งจังหวัดสระแก้ว มีค่าเป้าหมายการจัดทำแผนฯ จำนวน 985 คน ดำเนินงานจัดทำแผนฯแล้ว 1,030 คน

การคัดกรองซึมเศร้า (2Q Plus) ในผู้สูงอายุติดบ้านติดเตียง จำนวน 2,845 คน (เป้าหมาย 3,030 คน) คิดเป็นร้อยละ 93.89 โดยอำเภอที่มีผลคัดกรองซึมเศร้า (2Q Plus) สูงสุด คือ อำเภอวัฒนานคร (ร้อยละ 99.44) รองลงมา คือ อำเภอโคกสูง และอำเภอเมืองสระแก้ว (ร้อยละ 99.18 และ 93.65 ตามลำดับ) พบผู้สูงอายุเสี่ยงซึมเศร้า จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 0.28 โดยผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงได้รับการประเมินต่อด้วยแบบประเมินซึมเศร้า 9Q จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 50 พบผู้สูงอายุซึมเศร้า จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 (ข้อมูลจาก HDC หมวดยส่งเสริมป้องกันปัญหาสุขภาพจิต วันที่ 5 กรกฎาคม 2566)

การดำเนินงานตำบลที่มีระบบส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ผ่านเกณฑ์ ในปี 2566 ร้อยละ 100 (มีตำบลได้รับรองซ้ำในปี 66 (Re-Accreditation) และผ่านเกณฑ์ 11 แห่ง) Care Manager ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฯ ขึ้นทะเบียนในโปรแกรม 3C จำนวน 181 คน และมีผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Care Giver) ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรฯ ขึ้นทะเบียนในโปรแกรม 3C จำนวน 1,117 คน จังหวัดสระแก้วมีกองทุนตำบลทั้งหมด 66 แห่ง มี อปท. ที่

สมัครเข้าร่วมโครงการ Long Term Care 66 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 มีการดำเนินงาน โอนงบโครงการ Long Term Care ใน อปท.ทั้งหมด 6 แห่ง (สิทธิ UC) การดำเนินงานการจัดทำแผนการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล (Care Plan) ที่เข้าร่วมโครงการ Long Term Care ระบบโปรแกรม 3C ยอดสะสม ปี 2561 – 2566 จำนวน 3,925 ฉบับ (ผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ยอดสะสม 4,132 ราย) คิดเป็นร้อยละ 94.99 ผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแลตาม CP ครบ 9 เดือนขึ้นไป มี ADL ดีขึ้น 3 คน (มีการบันทึก ADL 43 คน) คิดเป็นร้อยละ 6.98

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
<p>1.จัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพ Wellness Plan</p>	<p>ระดับกรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย ชี้แจงตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ค่าเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน Wellness plan ให้กับศูนย์อนามัย เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2566 - กรมอนามัยจัดทำคู่มือการใช้งานแผนส่งเสริมสุขภาพดี (wellness plan) สำนักอนามัยผู้สูงอายุ <p>ระดับจังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ “ชะลอชรา ชีวียืนยาวในชมรมผู้สูงอายุ” เพื่อให้ผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุมีความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพตนเอง และส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ในผู้สูงอายุครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่ โภชนาการ การเคลื่อนไหว สุขภาพช่องปาก สมองดี สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย และความสุขของผู้สูงอายุ กิจกรรมเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ โครงการส่งเสริมสุขภาพประชาชนจังหวัดสระแก้ว ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากงบพัฒนาจังหวัดสระแก้ว (ปี 2565-2567) 	<p>ระดับกรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์อนามัยที่ 6 จัดประชุมพัฒนาศักยภาพทักษะบุคลากรในการดำเนินงานจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพดี Wellness Plan และชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ กรมอนามัย ปี 2566 โดยมีการชี้แจงการส่งเสริมสุขภาพดี ชะลอชรา ชีวียืนยาว, การใช้งานแอปพลิเคชัน BLUEBOOK การประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพ 6 องค์ประกอบ และจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพ Wellness Plan ด้วย google form ที่ทางศูนย์อนามัยจัดทำขึ้น เพื่อสรุปผลและคืนข้อมูลให้กับจังหวัด ระบบออนไลน์ เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2566 มีผู้เข้าร่วมประชุม 380 คน - ศูนย์อนามัยที่ 6 สนับสนุนวิทยากรบรรยายการจัดทำ wellness plan ให้ความรู้องค์ประกอบด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในการประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพดี ชะลอชรา ชีวียืนยาว ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2566 <p>ระดับจังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น อ.วังน้ำเย็น ดำเนินงานชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุและผู้พิการ (Age-Friendly Communities) ผ่านการประเมินรับรอง 7 องค์ประกอบ จากทั้งหมด 8 องค์ประกอบ โดยคณะกรรมการรับรองชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุและผู้พิการ (Age-Friendly Communities) คำสั่งกรมอนามัย ที่ 534/2566 และเข้ารับตราสัญลักษณ์การดำเนินงานในการประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุและผู้พิการ (Age-Friendly Communities) เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2566 ณ โรงแรมทีเคพาเลส แอนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพฯ

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
	<p>- จังหวัดมีนโยบายการจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพดี (wellness plan) ให้ผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยงครอบคลุมทุกคน ซึ่งค่าเป้าหมายของจังหวัดสระแก้ว ที่ได้รับจากกรมอนามัย มีรายละเอียดดังนี้ ผู้สูงอายุ จำนวน 78,774 คน เข้าสู่กระบวนการคัดกรอง 39,387 คน ประเมินการความเสี่ยงร้อยละ 5 จะพบผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยงทั้ง 6 องค์ประกอบจำนวน 1,969 คน ตัวชี้วัดกำหนดให้ร้อยละ 50 ของผู้สูงอายุมีแผนส่งเสริมสุขภาพดี (Wellness Plan) ดังนั้น ผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยง ต้องได้รับการจัดทำแผนฯ 985 คน</p>	<p>- ตามความอนุโลมการดำเนินงานของกรมอนามัย ให้สามารถประเมินความเสี่ยงสุขภาพผู้สูงอายุอย่างน้อย 1 องค์ประกอบจากทั้งหมด 6 องค์ประกอบ เพื่อลดภาระการดำเนินงานของพื้นที่ จังหวัดสระแก้ว ประเมินสุขภาพผู้สูงอายุตามแนวทางชะลอชราฯ เฉพาะองค์ประกอบที่ 2 ด้านการเคลื่อนไหว มีผลดำเนินการจัดทำแผนส่งเสริมสุขภาพดี (wellness plan) ในผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยงจำนวน 1,030 คน คิดเป็นร้อยละ 52.31</p>
<p>2. ร้อยละ 95 ของผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแลตาม Care Plan เมื่อพิจารณาผลงานรายอำเภอพบการดำเนินงานยังไม่ผ่านค่าเป้าหมายได้แก่ อ.เมือง (ร้อยละ 91.91) อ.คลองหาด (ร้อยละ 90.73) และ อ.รัฐประศาสตร์ (ร้อยละ 87.9)</p>	<p>ระดับกรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.อบรมฟื้นฟูผู้จัดการระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว Care Manager เขตสุขภาพที่ 6 2.พัฒนาการปรับปรุงหลักสูตร Care Manager เพื่อรองรับการอบรม Care Manager ของ รพ.สต.ที่จะถ่ายโอนไป อปท.และในพื้นที่ขาดแคลน 3.ปรับปรุงพัฒนาระบบโปรแกรม 3 C <p>ระดับจังหวัด</p> <p>- แนวทางการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง (Long Term Care : LTC) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และแนวทางการบริหารจัดการงบกองทุน Long Term Care คงเหลือ โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว ร่วมกับ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เขต 6 ระยอง</p>	<p>ระดับกรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.มีการจัดอบรมฟื้นฟูฯ ระหว่างวันที่ 13 – 15 ธันวาคม 2565 มีผู้เข้าร่วมประชุมระบบออนไลน์ จำนวน 260 คน และได้รับหน่วย CNEU 19 หน่วย 2.ประชุมเชิงปฏิบัติการ พัฒนาปรับปรุงคู่มือแนวทางการฝึกอบรมหลักสูตร Care Manager ยุคใหม่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข <p>ระหว่างวันที่ 1 – 3 กุมภาพันธ์ 2566 ณ โรงแรมเดอะ วินเทจ โฮเทล เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา</p> <p>- ประสานงานข้อมูลการจัดทำ Care plan ของ สปสช. คืนข้อมูลให้กับพื้นที่ เพื่อติดตามการจัดทำ Care plan ให้กับผู้สูงอายุและผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแลและสิ่งสนับสนุนตามสิทธิ์ประโยชน์</p> <p>- สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย มีแผนการจัดอบรม Care Manager 2 รุ่น ระบบออนไลน์ การฝึกปฏิบัติงานในพื้นที่ เก็บ Case จัดทำ Care Plan</p> <p>รุ่นที่ 1 วันที่ 20 มี.ค.- 3 เม.ย.66 จำนวน 39 คน</p> <p>รุ่นที่ 2 วันที่ 21 เม.ย. 2566 – 9 พ.ค.66 จำนวน 399 คน (ระบบออนไลน์)</p> <p>ระดับจังหวัด</p> <p>- อบรม Care Manager 2 รุ่น ระบบออนไลน์ การฝึกปฏิบัติงานในพื้นที่เก็บ Case จัดทำ Care Plan</p> <p>รุ่นที่ 1 วันที่ 20 มี.ค.- 3 เม.ย.66 จำนวน 6 คน</p> <p>รุ่นที่ 2 วันที่ 21 เม.ย. 2566 – 9 พ.ค.66 จำนวน 31 คน (ระบบออนไลน์)</p> <p>- มีผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ยอดสะสม ตั้งแต่ ปี 2561 จนถึงปัจจุบัน จำนวน 4,132 คน ได้รับการ</p>

ปัญหา/สาเหตุ	แผน/กิจกรรมการแก้ไขปัญหา	ความก้าวหน้า/ผลการดำเนินงาน
		จัดทำแผนการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคล (Care Plan) จำนวน 3,925 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.99 (ข้อมูลจากโปรแกรม 3C กรมอนามัย ณ วันที่ 9 กรกฎาคม 2566)
3.จำนวนชมรมผู้สูงอายุที่ดำเนินการด้านสุขภาพ (เป้าหมาย 1 ชมรม/ตำบล) ยังไม่ครอบคลุมทุกตำบล	ระดับกรม - ประชุมชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุ ตำบล LTC ปี 2566 ระดับจังหวัด - จังหวัดสระแก้ว มีจำนวนตำบลทั้งหมด 59 ตำบล มีชมรมผู้สูงอายุทั้งหมด 116 ชมรม	ระดับกรม - ศูนย์อนามัยที่ 6 จัดประชุมพัฒนาศักยภาพทักษะบุคลากรในการดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ กรมอนามัย ปี 2566 ชี้แจงเป้าหมายการดำเนินงานและการประเมินชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ ด้วย google form ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 6 ระดับจังหวัด ระดับจังหวัด - ดำเนินงานชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพ ผ่านเกณฑ์ระดับ 51 คะแนนขึ้นไป 63 ชมรม ครอบคลุม 53 ตำบล (เป้าหมาย 1 ชมรม/ ตำบล) คิดเป็นร้อยละ 89.83

3.นวัตกรรมตัวอย่างที่ดี (ถ้ามี)

- ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Caregiver) ดีเด่น ระดับเขต ประจำปี 2566 นางจินตนา รุ่งเรืองวงศ์ โรงพยาบาลวังน้ำเย็น

4.ข้อเสนอแนะของผู้นิเทศ

4.1 สำหรับพื้นที่

- สนับสนุนการดำเนินงาน และประเมินชมรมผู้สูงอายุด้านสุขภาพให้ครอบคลุมทุกตำบล
- พัฒนาการดำเนินงานชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุและผู้พิการ (Age-Friendly Communities) องค์ประกอบที่ 2 ระบบขนส่งและยานพาหนะ (Transportation) และขอประเมินรับรองซ้ำ เพื่อเป็นต้นแบบการดำเนินงานของจังหวัดต่อไป
- กระตุ้นการติดตามประเมินโรคซึมเศร้า (9Q) ในผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยงให้ครอบคลุม เพื่อป้องกันปัญหาความเสียหายทางสุขภาพจิต โดยเฉพาะรายที่มีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย และถ่ายทอดองค์ความรู้การดูแลสุขภาพจิตเบื้องต้นแก่ care giver ในการนำไปใช้ติดตามดูแลผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยงได้อย่างมีคุณภาพ

4.2 สำหรับส่วนกลาง

- จัดทำแนวทางการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มเสี่ยง จากการค้ากรองสุขภาพ 9 ด้าน
- สนับสนุนสื่อและพัฒนาองค์ความรู้ ให้คำปรึกษาในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพจิตผู้สูงอายุ ให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

ผู้รายงาน : นางสาวลลิตา สุกแสงปัญญา

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ

ศูนย์อนามัยที่ 6

โทรศัพท์ : 062 335 5505

ผู้รายงาน : นางจิตรลดา ทิมาบุตร

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

โทร. : 085 109 2637